

Oslo, 19. april 2023

Innspill til Folkehelsemeldinga. Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar (Meld. St. 15, 2022-2023)

Sex og samfunn takker for muligheten til å levere innspill til Folkehelsemeldinga. Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar (Meld. St. 15, 2022-2023).

Kort om Sex og samfunn

Sex og samfunn er Norges største senter for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og vi har i over 50 år jobbet for økt kunnskap, kompetanse og tilgjengelige tjenester på feltet. Vi driver klinisk og pedagogisk virksomhet, samt faglig utvikling og politisk påvirkningsarbeid. Den kliniske delen av arbeidet vårt inkluderer blant annet Norges største klinikk for seksuell helse. Gjennom vår poliklinikk, vår chat-tjeneste og seksualitetsundervisningen vi holder, er vi årlig i kontakt med om lag 40 000 unge.

Vårt innspill

Overordnet mener Sex og samfunn at seksuell helse må likestilles med fysisk og psykisk helse. For å oppnå dette må vi ta utgangspunkt i at god seksuell folkehelse er avgjørende for god fysisk og psykisk helse, og at vi trenger mer kunnskap om seksuell helse for å ta gode valg for å leve gode liv.

Seksuell helse må ses i sammenheng med både psykisk og fysisk helse, og stortingsmeldingen om folkehelse må ta utgangspunkt i at vi mennesker er seksuelle hele livet, og at alle har en seksualitet. Vi er glade for at dette anerkjennes i Folkehelsemeldinga, hvor det står:

Seksuell helse er ein del av den fysiske og psykiske helsa vår. God seksuell helse er ein ressurs og ein styrkande faktor som fremjar livskvalitet og meistring gjennom heile livet. (s. 64).

Arbeid med seksuell helse må ta utgangspunkt i positiv seksualitet

Dessverre synes vi meldingen i altfor liten grad inkluderer helsefremmende tiltak for å bidra til god helse og økt livsmestring for alle. Seksuell helse innebærer mer enn å forebygge infeksjoner og uplanlagte graviditeter og abort. Altfor mange planer, strategier og generell innsats innen seksuell helse har som formål å forebygge uhelse, mens fokus burde være på å fremme god helse. Dette bør også være fokus i folkehelsemeldingen. Vi vil i tillegg påpeke at måloppnåelse i planer og strategier i for stor grad overlates til sivilt samfunn, mens offentlige myndigheter, for eksempel kommuner, ikke i god nok grad tar sin del av ansvaret for å sikre sin befolkning en god folkehelse bestående av god fysisk, psykisk og seksuell helse.

Sex og samfunn

Helsetilbud innen seksuell helse må omfatte et livsløpsperspektiv

Det pekes blant annet på helsestasjons- og skolehelsetjenesten, men dette er tilbud kun for barn og unge. Vi mener helsetilbud knyttet til seksuell og reproduktiv helse må gjøres tilgjengelig for alle uavhengig av alder og bosted og vi savner et livsløpsperspektiv. Uavhengig av alder og livssituasjon må seksuell helse være et naturlig tema i møte med helsevesenet, og det er avgjørende at helsepersonellet tar opp seksuell helse med sine pasienter. Dette gjelder særlig fastlegen, som står i en særstilling i norsk helsevesen når det gjelder oppfølging av pasienter over tid. Likevel er det mange som kvier seg fra å snakke om tema innen seksuell helse med fastlegen. Dersom fastlegen ikke adresserer seksuell helse på en trygg og kompetent måte kan det føre til flere år, eller i verste fall tiår, hvor seksuell helse og seksualitet ikke snakkes om. Frihet til å bestemme over egen seksualitet og seksuell helse er viktig for et helsefremmende og positivt syn på eget selvbilde, relasjoner og fysisk og psykisk helse.

Det trengs økt kunnskap og kompetanse om seksuell helse

Alle mennesker som i sitt arbeid møter mennesker må ha grunnleggende kunnskap og kompetanse om seksuell helse. Dette inkluderer, men er ikke begrenset til, ansatte i barnehage, skole, det generelle helsevesenet, rettsvesenet, politiet, og ved institusjoner som NAV, asylmottak og lignende. Den grunnleggende kunnskapen og kompetansen skal sørge for at perspektiver ved seksuell helse adresseres, mens videre ivaretagelse må sikres i relevante instanser i helsetjenesten. Videre må disse instansene i helsetjenesten ha inngående kunnskap og kompetanse innenfor seksuell helse, og dette må gis i utdanningsforløpet i større grad enn det gjør i dag.

Snakk om det!

Folkehelsemeldinga viser til *Snakk om det! Strategi for seksuell helse (2017–2022)* som er forlenget ut 2023. Vi trenger en ny strategi som tydeliggjør retningen for arbeidet for seksuell helse, og vil påpeke viktigheten av at en god prosess med høy grad av involvering blant annet fra sivilt samfunn, brukerorganisasjoner og brukergrupper.

Vi håper å få utdype vårt innspill på muntlig høring i komiteen.

Med vennlig hilsen

Ingvild Endestad

Avdelingsleder
kommunikasjon og politikk

Anneli Rønnes

Fagpolitisk rådgiver